

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Навчально-науковий інститут іноземної філології
Кафедра германської філології та зарубіжної літератури

ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

з обов'язкової освітньої компоненти

ВСТУП ДО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА ТА ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА Частина I

для підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
предметна спеціальність	014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська))
спеціалізація	014.021 англійська мова і література
освітня програма	Середня освіта (Мова і література (англійська))
ННІ	іноземної філології

Укладачі: доцент кафедри германської філології та зарубіжної літератури **Закалюжний Леонід**, викладач кафедри германської філології та зарубіжної літератури **Ващенко Тетяна**

Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри германської філології
та зарубіжної літератури
Протокол від № 16 від 25.07.2022

Завідувач кафедри _____ Наталя АСТРАХАН

Житомир 2022

УДК 82.0(07)

*Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного
університету імені Івана Франка
(протокол № 15 від 26.08. 2022 року)*

Рецензенти:

Тетяна КОВАЛЬОВА, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов Поліського національного університету;

Євгенія КАНЧУРА, кандидат філологічних наук, доцент кафедри теоретичної та прикладної лінгвістики Державного університету «Житомирська політехніка»;

Марина ПОЛХОВСЬКА, кандидат філологічних наук, доцент, директор ННІ іноземної філології Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Закалюжний Л. В., Ващенко Т. Ю. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять із освітньої компоненти «Вступ до літературознавства та зарубіжна література»(Частина І)» для здобувачів першого рівня вищої освіти. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2022. 53 с.

© Закалюжний Л. В., 2022

© Ващенко Т. Ю., 2022

© Житомирський державний
університет імені Івана Франка, 2022

ЗМІСТ

Опис освітньої компоненти.....	4
Критерії оцінювання навчальних досягнень на семінарському занятті.....	5
Практичне заняття № 1	7
Практичне заняття № 2	11
Практичне заняття № 3	14
Практичне заняття № 4	17
Практичне заняття № 5	20
Практичне заняття № 6	22
Практичне заняття № 7	26
Практичне заняття № 8	30
Практичне заняття № 9	33
Практичне заняття № 10	35
Практичне заняття № 11	37
Практичне заняття № 12	41
Практичне заняття № 13	45
Питання до заліку.....	49
Рекомендована література.....	52

ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОПП / ОНП рівень вищої освіти	Характеристика освітньої компоненти	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 9	01 Освіта/Педагогіка	Обов'язкова	
	014 Середня освіта		
Модулів – 4	Середня освіта (Мова і література (англійська))	1	
Загальна кількість годин – 270		1, 2 семестри	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год. – 1 семестр; 3,9 год. – другий семестр самостійної роботи студента – 4,6 год.; 4,4 год. – 2 семестр.	перший (бакалаврський)	56 год.	-
		Практичні / Семінарські	
		70 год.	
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		74 год.	-
		Індивідуальна робота	
		70 год.	-
Вид контролю: залік, екзамен			

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

НА СЕМІНАРСЬКОМУ ЗАНЯТТІ

Відповідно до «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою» (https://zu.edu.ua/offic/ocinjuvannya_zvo.pdf.) розроблені критерії оцінювання відповідей на теоретичні питання та виконання практичних завдань на семінарських заняттях.

Поточний, модульний та підсумковий контроль дозволяють системно та об'єктивно оцінити академічні досягнення здобувачів за всіма видами навчальних робіт, передбаченими навчальною та робочою програмами, силабусом, інструктивно-методичними матеріалами до семінарських занять, методичними рекомендаціями до організації самостійної та індивідуальної роботи.

Семінарське заняття	Теоретичні питання (кількість балів)	Практичні завдання (кількість балів)
Семінарське заняття № 1	50	50
Семінарське заняття № 2	50	50
Семінарське заняття № 3	50	50
Семінарське заняття № 4	50	50
Семінарське заняття № 5	50	50
Семінарське заняття № 6	50	50
Підсумкова модульна контрольна Робота	100	
Семінарське заняття № 7	50	50
Семінарське заняття № 8	50	50
Семінарське заняття № 9	50	50
Семінарське заняття № 10	50	50

Семінарське заняття № 11	50	50
Семінарське заняття № 12	50	50
Семінарське заняття № 13	50	50
Підсумкова модульна контрольна Робота	100	

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 1

Тема: **ЗМІСТ І ФОРМА ЛІТЕРАТУРНОГО ТВОРУ.**

***Мета:** ознайомити здобувачів вищої освіти з основними теоретико-літературними поняттями; з'ясувати їхнє значення для художнього твору.*

План.

1. Поняття про зміст і форму літературного твору. Взаємозв'язок і взаємодоповнюваність формально-змістових компонентів художнього твору.
2. Мотив як формально-змістовий компонент літературного твору. Типи мотивів.
3. Тема, ідея, пафос літературного твору.
4. Сюжет і фабула: спільне й відмінне.
5. Поняття про конфлікт. Типи конфліктів.
6. Композиція літературного твору. Сюжетні й позасюжетні елементи композиції.

***Терміни:** тема, мотив, лейтмотив, пафос, ідея, фабула, сюжет, конфлікт, перипетія, експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка, пролог, епілог, композиція, портрет, пейзаж, інтер'єр, ліричний відступ.*

Рекомендовані джерела

Підручники

1. Білоус П. Вступ до літературознавства : навч. посіб. Київ, 2011. 334 с.
2. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури : підруч. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл. Київ, 2008. 486 с.

Додаткові джерела

1. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. Т. 1 : А – Л / Авт.-уклад. Ю. Ковалів. Київ, 2007. 608 с.
2. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. Т. 2 : М – Я / Авт.-уклад. Ю. Ковалів. Київ, 2007. 624 с.
3. Літературознавчий словник-довідник / Під ред. Гром'яка Р., Ковалів Ю, Теремко В. : 2-ге вид., випр., допов. Київ, 2007. 751 с.

Запитання для самоконтролю

1. Чи розглядає сучасне літературознавство «фабулу» та «сюжет» як синонімічні поняття?

2. Чи належить фабула до змістових, а сюжет виключно до формальних компонентів літературного твору?
3. У чому полягає принципова різниця між конфліктом і колізією?
4. Чому тему називають згорнутою фабулою літературного твору?
5. Чому фабулу можна переказати, а сюжет – ні?
6. Чи залежить композиція літературного твору від його жанру та роду?

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Види пафосу:

- а) трагічний, драматичний, героїчний, сентиментальний, романтичний, ліричний, сатиричний, гумористичний;
- б) комічний, драматичний, героїчний, сентиментальний, романтичний, ліричний, сатиричний, гумористичний;
- в) публіцистичний, драматичний, героїчний, сентиментальний, романтичний, ліричний, сатиричний, гумористичний.

2. Позасюжетні елементи-це:

- а) вставні епізоди;
- б) епілог;
- в) кульмінація.

3. Складові частини композиції - це

- а) сюжетні та позасюжетні елементи;
- б) сюжетні та драматичні елементи
- в) позасюжетні та ліричні елементи.

4. Художній твір-це

- а) результат емоційно-інтелектуальної діяльності письменника;
- б) результат емоційної діяльності письменника;
- в) результат духовної діяльності письменника.

5 За послідовністю подій сюжети бувають

- а) хронікальні, концентричні, комбіновані;
- б) хронікальні, архаїчні, комбіновані;
- в) хронікальні, концентричні, театралізовані

6. Конфлікт-це:

- а) зіткнення протилежних інтересів і поглядів, напруження і крайнє загострення суперечностей, що приводить до активних дій, ускладнень, боротьби, що супроводжуються складними колізіями;
- б) зіткнення однакових інтересів і поглядів, напруження і крайнє загострення суперечностей, що приводить до активних дій, ускладнень, боротьби, що супроводжуються складними колізіями;
- в) зіткнення однакових інтересів і поглядів.

7. Фабула-це

- а) подієва основа змісту, перебіг основних подій, що розгортає конфліктне положення, окреслене темою твору, і виступає в ньому як предмет розповіді, який сприймається читачем у вигляді більш-менш цілісної картини або фрагментів життя певних осіб;
- б) драматична основа змісту, перебіг основних подій, що розгортає конфліктне положення, окреслене темою твору, і виступає в ньому як предмет розповіді, який сприймається читачем у вигляді більш-менш цілісної картини або фрагментів життя певних осіб;
- в) подієва основа змісту, перебіг основних подій, що розгортає конфліктне положення, окреслене темою твору.

8. Сюжет-це

- а) сукупність подій, дій, вчинків у їхньому розвитку; динамічна система подій, що перебувають у щільному взаємозв'язку в межах предметного світу літературного твору; зображення подій в інтерпретації автора;
- б) сукупність подій, дій, вчинків у їхньому розвитку;
- в) сукупність подій, дій, вчинків у їхньому розвитку; динамічна система подій, що щільно взаємопов'язані у літературному творі.

9. Ідея твору – це:

- а) ядро авторського задуму, основна думка про змальовані у творі явища, висвітленню якої підпорядковані всі образи і художні засоби твору (ідеали і переконання, які автор прагне донести до читача через свій твір);
- б) ядро читацького розуміння, інтегральна думка читача про змальовані у творі явища, формуванню якої підпорядковані всі образи і художні засоби твору (ідеали і переконання, які читачу прагне донести твір);
- в) ядро літературно-критичного судження про змальовані у творі явища, на яке спираються майбутні автори та читачі різноманітних літературних творів.

10. Форма художнього твору – це

- а) взаємозв'язок всіх прийомів, призначених здійснювати естетичний вплив на читача-реципієнта; єдність предметного світу, художньої мови та композиції як своєрідного перетину предметного та мовного рядів;
- б) те, про що написаний твір: його тема, проблеми, основна думка, пафос;
- в) те, як побудований твір, його композиція.

Практичне заняття № 2

Тема: Родовий і жанровий поділ літератури.

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з родовим поділом літератури; з'ясувати специфіку кожного із літературних родів; визначити сутність родової та жанрової дифузії; сформулювати уявлення про літературознавче розуміння феномену жанру; охарактеризувати систему епічних, ліричних та драматичних жанрів.

План.

1. Рід, вид, жанр як літературознавчі категорії.
2. Епос та його специфіка. Особливості композиції епічних творів. Композиційне значення авторських відступів, описів, вставних епізодів.
3. Система епічних жанрів.
4. Драма та її специфіка. Особливості розвитку дії в драматичному творі. Значення конфлікту. Місце автора в драматичному творі.
5. Система драматичних жанрів.
6. Лірика як рід літератури. Своєрідність сюжету в ліричному творі. Образ у ліриці. Поняття ліричного героя.
7. Тематична та жанрова типологія лірики.
8. Особливості дифузних родо-жанрових утворень: ліро-епос, ліро-драма, епічна драма.

Терміни: рід, вид, жанр, жанровий різновид, епос, епопея, роман, повість, новела, оповідання, драма (як рід), драма (як жанр), трагедія, комедія, ремарка, монолог, діалог, лірика, ліричний герой, медитативна лірика, сугестивна лірика, ліро-епос, ліро-драма, епічна драма, балада, драматична поема, роман у віршах, драматичний етюд.

Рекомендовані джерела

Підручники

1. Білоус П. Вступ до літературознавства : навч. посіб. Київ, 2011. 334 с.
2. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури : підруч. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл. Київ, 2008. 486 с.

Основні джерела

1. Копистянська Н. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства. Львів, 2005. 368 с.

2. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. Т. 1 : А – Л / Авт.-уклад. Ю. Ковалів. Київ, 2007. 608 с.
3. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. Т. 2 : М – Я / Авт.-уклад. Ю. Ковалів. Київ, 2007. 624 с.
4. Літературознавчий словник-довідник / Під ред. Гром'яка Р., Ковалів Ю, Теремко В. : 2-ге вид., випр., допов. Київ, 2007. 751 с.

Запитання для самоконтролю

1. Чи відрізняється ліричний герой від оповідача або розповідача в епічному творі?
2. Чи всі драматичні твори написано для сценічної реалізації?
3. Яку функцію в епічному творі виконують авторські відступи?
4. Чи варто ототожнювати автора та ліричного героя?
5. Які жанри поєднують у собі ознаки одразу трьох родів літератури?

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Епос, лірика, драма – це

- а) роди літератури;
- б) види літератури;
- в) жанри літератури.

2. Оберіть правильне твердження

- а) роман, повість, пастораль, памфлет – епічні жанри;
- б) сонет, пісня, гімн, трагікомедія – ліричні жанри;
- в) епічна драма, трагедія, комедія, водевіль – драматичні жанри.

3. Якого виду лірики не існує?

- а) пейзажна;
- б) інтимна;
- в) детективна.

4. Що лежить в основі драми?

- а) оповідь;
- б) переживання;
- в) дія.

5. Що не називають родом літератури?

- а) епос;
- б) трагедія;
- в) лірика.

6. Приклад родової дифузії - це

- а) епос;
- б) роман;
- в) епічна драма.

7. Невеликий за обсягом епічний прозовий твір, у якому, як правило, зображується подія з життя одного персонажа – це

- а) оповідання;
- б) роман;
- в) повість.

8. Ліро-епос – це

- а) балада, ліро-епічна поема, епізована лірика;
- б) драматична поема, епічна драма;
- в) лірична драма, драматизована лірика.

9. Для драми характерні наступні ознаки:

- а) конфлікт, дія, репліки персонажів, авторські ремарки, постановка вистави на сцені;
- б) переживання, ліричний герой, тропи, стилістичні фігури, поетична фонетика, ритмічна організація, метрична структура;
- в) оповідь, подія, фабула, часопростір.

10. Що лежить в основі епосу?

- а) подія;
- б) дія;
- в) переживання.

Практичне заняття № 3

Тема: Давньогрецька міфологія

***Мета:** ознайомити здобувачів вищої освіти з поняттям «міф», «міфологія», класифікацією міфів Стародавньої Греції, найважливішими циклами давньогрецьких міфів.*

План

1. Поняття про міф. Особливості міфологічного мислення.
2. Своєрідність давньогрецької міфології. Класифікація міфів Стародавньої Греції. Міфи космогонічні (про походження світу), теогонічні (про походження богів і надприродних істот), антропогонічні (про походження людини).
3. Міфи про богів-олімпійців. Олімпійський пантеон.
4. Міфи про героїв (Геракл, Тесей).
5. Найважливіші цикли давньогрецьких міфів. Троянський цикл. Фіванський цикл. Плавання аргонавтів.
6. Міфологія як основне джерело античної літератури. Давньогрецькі міфи у світовій літературі та загальнолюдській культурі.

***Терміни:** міф, міфологія, пантеон, античність, космогонічні міфи, теогонічні міфи, антропогонічні міфи, цикл, античність.*

Рекомендовані джерела

Тексти :

1. Кун М. Легенди і міфи Стародавньої Греції / Пер. з рос. Ю. Іванченка. Харків. 2008. — URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Nikolai_Kun/Lehendy_i_mify_starodavnoi_Hretsii_v_yd_2008.pdf

Підручники:

1. Пащенко В., Пащенко Н. Антична література : підручник для студ. вищ. навч. закладів. Київ, 2001. 718 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk644465.pdf>
2. Шалагінов Б. Зарубіжна література: Від античності до початку XIX ст.: історико-естетичний нарис. К.: Видавничий дім «КМ Академія». 2004. 360 с. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/16808?show=full>

Основні джерела

1. Словник античної міфології / Укл. Козовик І., Пономарів О. Київ, 1985. 236 с. URL: <http://litopys.org.ua/slovmith/slov.htm>

Практичне завдання:

навести по десять прикладів інтерпретації образів і фабул давньогрецьких міфів у світовій літературі XIX – XX століть (письменник, назва твору, образ чи фабула).

Наприклад: *Інтерпретація образу кентавра(-ів) в романі Джона Андайка «Кентавр», циклі романів Джоан Ролінг про Гаррі Поттера чи творах Ріка Ріордана про Персі Джексона.*

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Словами «Гнів оспівай, о богине, нащадка Пелея...» розпочинається

- а) «Іліада»;
- б) «Одіссея»;
- в) «Енеїда».

2. Цар Едіп є героєм давньогрецьких міфів

- а) троянського циклу;
- б) про аргонавтів;
- в) фіванського циклу.

3. Завдяки троянському циклу міфів з'явився фразеологізм (прислів'я):

- а) яблуко спокуси;
- б) яблуко від яблуні недалеко падає;
- в) яблуко розбрату.

4. Епітет, який характеризує Одиссея

- а) швидконогий;
- б) шоломосяйний;
- в) хитромудрий.

5. Який образ є символом одвічної мрії людства про політ?:

- а) образ Дедала;
- б) образ Атланта;
- в) образ Ікара.

6. Античною називають

- а) літературу західної Європи;

- б) літературу Стародавньої Греції та Риму;
- в) літературу Стародавньої Греції, Риму та Єгипту.

7. Що символізує «золоте руно»?

- а) випробування;
- б) насолода;
- в) самотність.

8. Міф — це

- а) фантастичні вигадки, не пов'язані з життям людей;
- б) уявлення давніх людей про світ, які для них є живою реальністю;
- в) оповідання з реального життя людей.

9.Що означає назва «Арго»?

- а) щасливий;
- б) швидкий;
- в) міцний.

10. Античні автори

- а) Есхіл, Софокл, Еврипід;
- б) Гомер, Вергілій, Данте;
- в) Сенека, Шекспір, Корнель.

Практичне заняття № 4

Тема: Давньогрецька трагедія. Творчість Софокла

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти із теоретико-літературними поняттями «трагедія», «катарсис»; визначити естетично-художні особливості трагедії Софокла, її місце у становленні давньогрецької трагедії; з'ясувати вплив давньогрецької трагедії на подальший розвиток світового театрального мистецтва.

План

1. Трагедія як провідний жанр давньогрецької літератури V ст. до н.е. Вплив давньогрецької трагедії на подальший розвиток світового театрального мистецтва.
2. Софокл – поет розквіту афінської рабовласницької демократії. Еволюція жанру трагедії у творчості Софокла. Новаторство драматурга.
3. Проблема року та свободи людини у трагедії «Едіп-цар». Образ головного героя. Принцип трагічної іронії.
4. Сюжет і композиційна структура трагедії Софокла, її особливості. Прийом ретроспекції.
5. Трагедія «Едіп-цар» у мистецтві й літературі наступних епох.

Терміни: театр, драма, театрон, сцене, орхестра, проскеній, котурни, трагедія, комедія, сатирівська драма, Діонісії, амфітеатр, фатум, ретроспекція, антиципація, ретроспективно-аналітична композиція.

Рекомендовані джерела

Тексти

1. Софокл. Цар Едіп / Пер. з давньогр. Бориса Тена. URL: https://www.ae-lib.org.ua/texts/sophocles_oedipus_tyranus_ua.htm

Підручники

1. Пащенко В., Пащенко Н. Антична література : підручник для студ. вищ. навч. закладів. Київ, 2001. 718 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk644465.pdf>
2. Шалагінов Б. Зарубіжна література: Від античності до початку XIX ст.: історико-естетичний нарис. К.: Видавничий дім «КМ Академія». 2004. 360 с. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/16808?show=full>

Основні джерела

1. Антична література. *Тема*. 2001. № 4. 130 с.
2. Трохимчук О. Софокл та його трагедія контрасту «Цар Едіп»: вектори інтерпретації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2019. № 42. Том 2. С. 137–140. URL: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v42/part_2/36.pdf
3. Шалагінов Б. Афінська трагедія. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2004. № 11. С. 32–42.

4. Шевченко С. Трагедія Софокла «Едіп-цар» на сцені сучасного українського театру // Матеріали XXVI наукової конференції здобувачів вищої освіти «Історичний досвід і сучасність»: доповіді / відп. ред. В. М. Букач. Одеса, 2020. Вип. 39. С. 27–34. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/7982>

Запитання для самоконтролю

1. Чому давньогрецька драма виникає саме у V ст. до н.е.?
2. Чи пов'язані між собою зародження драми й театру та розквіт полісної системи?
3. У чому полягає принципова різниця між античним і сучасним театром?
4. Яких змін зазнавали міфи у драматичних текстах трагедій?
5. Що від давньогрецького театру зберіглося в сучасному?

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Утвердження високих ідей, напружений сюжет і дія, тяжіння до філософських узагальнень – це ознаки

- а) комедії;
- б) героїчного епосу;
- в) трагедії.

2. У творах античної літератури не порушується тема:

- а) долі «маленької людини»;
- б) краси й нездоланності сил природи;
- в) величі й могутності богів і героїв.

3. Які зміни вніс Софокл в історію давньогрецького театру?

- а) увів другого актора;
- б) увів третього актора, відокремив поета від головного актора;
- в) увів третього актора, поєднав поета і головного актора;

4.Рік народження світового театру :

- а) 534 р. до н.е.;
- б) 634 р. до н.е.;
- в) 1234 р.н.е.

5. Вистави виконувались на честь:

- а) Діоніса;
- б) Деметри;

в) Афіни.

6 Назвіть провідні жанри давньогрецької драми

- а) драма, комедія;
- б) трагедія, драма;
- в) комедія, трагедія.

7. Як Едіп став правителем міста?

- а) знищив страховисько;
- б) розгадав загадку;
- в) переміг у змаганнях трагіків.

8. Розмова двох або більше осіб

- а) діалог;
- б) монолог;
- в) ексод.

9. Як називали майданчик, на якому відбувалася дія вистави?

- а) орхестра;
- б) сцене;
- в) театрон.

10. Чому Едіп осліпив себе?

- а) визнав свою провину і сліпоту;
- б) хотів позбутися покарання за провину;
- в) збунтувався проти волі богів.

Практичне заняття № 5

Тема: Давньогрецька трагедія. Творчість Еврипіда

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з творчістю давньогрецького трагіка Еврипіда; порівняти міф та його інтерпретацію автором; з'ясувати, в чому полягає психологізм трагедії Еврипіда «Медея»; виділити художні особливості трагедії; проаналізувати композицію трагедії.

План

1. Еврипід – поет розкладу афінської рабовласницької демократії.
2. Художні особливості трагедій Еврипіда. Новаторство драматурга.
3. Трагедія Еврипіда «Медея». Міф і його інтерпретація драматургом.
4. Проблематика й основні характери. Образ головної героїні. Ясон і Медея. Психологізм трагедії Еврипіда. Своєрідність композиції.
5. Значення творчості Еврипіда для розвитку європейської драми і театру.

Терміни: театр, драма, театрон, скена, орхестра, проскеній, котурни, трагедія, комедія, сатирівська драма, Діонісії, амфітеатр, фатум, ретроспекція, антиципація, стіхоміфія, ремарка, софізм.

Рекомендовані джерела

Тексти

1. Еврипід. Медея / Пер. з давньогр. Бориса Тена. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3010>

Підручники

1. Пащенко В., Пащенко Н. Антична література : підручник для студ. вищ. навч. закладів. Київ, 2001. 718 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk644465.pdf>
2. Шалагінов Б. Зарубіжна література: Від античності до початку XIX ст.: історико-естетичний нарис. К.: Видавничий дім «КМ Академія». 2004. 360 с. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/16808?show=full>

Основні джерела

1. Антична література. *Тема*. 2001. № 4. 130 с.
2. Лисенко О.С. Розгортання архетипу трагедії у драмі «Медея» Л. Разумовської // Актуальні проблеми металінгвістики : Збірник наукових статей за матеріалами VI Міжнародної наукової конференції. Черкаси, 2009. С. 210–213. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/724/1/rozgortannja.pdf>
3. Шалагінов Б. Афінська трагедія. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2004. № 11. С. 32–42.

Запитання для самоконтролю

1. Чому давньогрецька драма виникає саме у V ст. до н.е.?
2. Чи пов'язані між собою зародження драми й театру та розквіт полісної системи?
3. У чому полягає принципова різниця між античним і сучасним театром?
4. Яких змін зазнавали міфи у драматичних текстах трагедій?
5. Що від давньогрецького театру зберіглося в сучасному?

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Яка нова тема для грецького театру була розроблена Еврипідом?

- а) кохання;
- б) перемоги добра над злом;
- в) фатуму.

2. Особливу увагу Еврипіда привертає

- а) людська душа;
- б) міфологічні герої;
- в) боротьба героя проти року.

3. Чим герої Еврипіда відрізняються від героїв Софокла?

- а) страждають від докорів сумління;
- б) не можуть бути одночасно слабкими і сильними;
- в) змальовані такими, якими вони повинні бути.

4. Став убивцею свого батька й чоловіком своєї матері герой трагедії

- а) «Агамемнон» Есхіла;
- б) «Цар Едіп» Софокла
- в) «Іпполіт» Еврипіда.

5. Які міфологічні герої належать лише до фіванського циклу?

- а) Менелай, Паріс, Патрокл;
- б) Медея, Тесей, Ясон;
- в) Лай, Антігона, Іокаста.

6. Антична література – це джерело

- а) європейських літератур;
- б) персько-таджицької літератури;
- в) індійської літератури.

7. Укажіть ім'я героя давньогрецької трагедії, який відкриває галерею вічних образів у світової літературі.

- а) Едіп;
- б) Прометей;
- в) Геракл.

8. Чому Медея убила своїх дітей?

- а) піддалася почуттям слабим;
- б) помстилася Ясонові, щоб муки батькові завдати;
- в) не любила своїх дітей.

9. Як називається драматичний жанр, етимологічне значення якого веде до «пісні цапів» в межах культу Діоніса?

- а) трагедія;
- б) комедія;
- в) драма сатирів.

10. В якому циклі давньогрецьких міфів йде мова про те, як мужній Ясон здобуває золоте руно в знак вічного кохання до прекрасної Медеї?

- а) троянський;
- б) фіванський;
- в) про аргонавтів.

Тема Література доби принципату Августа. Творчість Вергілія.

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з творчістю Вергілія; охарактеризувати її в контексті літератури доби принципату Августа; з'ясувати новаторство Вергілія в межах літературних традицій грецької та римської літератури, значення його художніх здобутків для подальшого розвитку європейської та світової літератури.

План

1. Доба принципату Августа – перехід від республіки до імперії. Особливості розвитку літератури зазначеного періоду. Гурток Мецената.
2. «Буколіки» Вергілія, їх новаторський характер, порівняно з буколіками Феокрита. I–IV еклоги.
3. Зв'язок дидактичної поеми «Георгіки» Вергілія з традиціями дидактичного епосу Гесіода. Спільне та відмінне.
4. Особливості сюжетної побудови «Енеїди». Спільне та відмінне з Гомеровими «Іліадою» та «Одіссеєю».
5. Династична та патріотична ідеї в поемі, система образів героїв. Еней як людина обов'язку перед державою.
6. Доля Вергілієвої «Енеїди» в перекладах і переробках.

Терміни: принципат, епос, епічна поема, буколіки, еклоги, дидактичний епос, інтертекстуальність, сюжет, наслідування, епічна дистанція, пафос, історизм, міф.

Рекомендовані джерела

Тексти

1. Вергілій. Еклоги. Уривки / Пер. з лат. М. Зерова, М. Борецького, А. Цісика, В. Маслюка. URL: https://www.ae-lib.org.ua/texts/vergilius_eclogae_ua.htm
2. Вергілій. Георгіки. Уривки / Пер. з лат. М. Зерова. URL: https://www.ae-lib.org.ua/texts/vergilius_georgicon_ua.htm
3. Вергілій. Енеїда / Пер. М. Білика. URL: https://www.ae-lib.org.ua/texts/vergilius_aeneis_ua.htm

Підручники

1. Пащенко В., Пащенко Н. Антична література : підручник для студ. вищ. навч. закладів. Київ, 2001. 718 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk644465.pdf>
2. Шалагінов Б. Зарубіжна література: Від античності до початку XIX ст.: історико-естетичний нарис. К.: Видавничий дім «КМ Академія». 2004. 360 с. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/16808?show=full>

Основні джерела

1. Антична література. *Тема*. 2001. № 4. 130 с.
2. Зарудний Є. Вергілій та Котляревський: два Енеї. *День*. 2005. 17 вересня. URL: <http://incognita.day.kyiv.ua/vergilij-ta-kotlyarevskij-dva-eneyi.html>
3. Міняйло Н. Основні цінності populus Romanus республіканського періоду за поемою Вергілія «Енеїда». *Етнічна історія народів Європи*. 2013. Вип. 39. С. 53–57. URL: <http://ethnic.history.univ.kiev.ua/data/2013/39/articles/8.pdf>
4. Стріха М. До Вергілія – з Андрієм Содоморою. *ЛітАкцент*. 2011. 4 липня. URL: <http://litakcent.com/2011/07/04/15119/>
5. Улюра Г. «Енеїда» Котляревського: не знайшов для своїх ідеалів серйозну форму. *LB.ua*. 2017. 18 серпня. URL: https://rus.lb.ua/culture/2017/08/18/374301_eneida_kotlyarevskogo.html

Запитання для самоконтролю

1. У чому полягає принципова різниця між епосом Гомера та Вергілія?
2. Чому саме поеми Гомера Вергілій обрав за взірць для «Енеїди»?
3. Доба принципату Августа сприяла чи навпаки заважала розвитку літератури?
4. Чому саме «Енеїда» Вергілія послугувала основою для переробок нового часу у різних національних літературах?
5. Що об'єднує творчість Вергілія та двох інших великих поетів доби Августа – Овідія й Горация?

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Який твір римлянина Вергілія був написаний під впливом поем Гомера?

- а) «Буколіки»;
- б) «Георгіки»;
- в) «Енеїда».

2. Хто з письменників зробив Вергілія персонажем свого твору?

- а) Данте;
- б) Боккаччо;
- в) Котляревський.

3. Головна риса характеру Енея –

- а) прагнення до бойової слави та подвигів;
- б) схилення перед божественною волею та обов'язком;
- в) вірність друзям і соратникам.

4. Ідея поеми – це

- а) ушлявлення подвигів Енея;

- б) оспівування сили, дружби і кохання;
- в) звеличення Римської держави.

5. Якою збіркою Вергілій привернув до себе увагу імператора Октавіана Августа?

- а) «Буколіки»;
- б) «Георгіки»;
- в) «Енеїда».

6. На відміну від греків, які були мандрівниками, римляни – насамперед

- а) купці;
- б) завойовники;
- в) оратори.

7. Кого з поетів античної доби імператор Октавіан Август зробив придворним поетом, подарувавши йому, матеріально обділеному, невеликий маєток?

- а) Вергілія;
- б) Горація;
- в) Овідія.

8. Якою була мета Вергілія під час написання поеми «Енеїда»?

- а) прославити себе;
- б) возвеличити Рим і Октавіана Августа, обґрунтувати право на світове володарювання;
- в) експериментувати з художньою формою.

9. Меценат - це

- а) покровитель поезії та поетів;
- б) імператор Риму;
- в) філософ.

10. Зі скількох книг складається «Енеїда» Вергілія?

- а) двох;
- б) дванадцяти;
- в) десяти.

Практичне заняття № 7

Тема: **Західноєвропейський середньовічний епос. «Пісня про Роланда».**

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти із Каролінгським Відродженням, основними циклами французьких епічних поем; охарактеризувати «Пісню про Роланда» як середньовічний героїчний епос, визначити художню своєрідність твору.

План

1. Каролінгське Відродження та його роль у розвитку європейської культури. Літературний розвиток Франції у IX–XIII століттях. Три основні цикли французьких епічних поем – *chansons de geste* («пісень про діяння»).
2. «Пісня про Роланда» як середньовічний епос – історичні події та їх поетична інтерпретація. Епічна дистанція між подіями та автором. Спільні риси з античним епосом.
3. Фольклорні мотиви (гіперболізація, постійні епітети, поетика повтору, фантастичні елементи тощо) в поемі та проблема авторства. Пейзаж і його художня функція.
4. Образ «милої Франції». Патріотичний пафос «Пісні про Роланда» й тема захисту рідної землі від ворога. Зображення середньовічного феодального суспільства. Карл – центральний персонаж поеми.
5. Роланд як епічний герой. Образи інших персонажів (Олів'є, Турпен, Ганелон). Жіночі образи в поемі. Специфіка зображення маврів.
6. Своєрідність сюжету та композиції поеми.

Терміни: епос, Середньовіччя, Каролінгське Відродження, *chansons de geste*, епічний цикл, епічна дистанція, гіперболізація, постійні епітети, поетика повтору, пейзаж, епічний герой, асонансна рима, композиція.

Рекомендовані джерела

Тексти

1. Пісня про Роланда / Перекл. зі старофранцузької В. Пащенко, Н. Пащенко. К.: Либідь, 2003. URL: https://ae-lib.org.ua/texts/ la_chanson_de_roland_ua.htm
2. Пісня про Роланда. Аудіокнига / Перекл. зі старофранцузької В. Пащенко, Н. Пащенко. К.: Либідь, 2003. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=-F6N6zOMGXg>

Підручники

1. Шаповалова М., Рубанова Г., Моторний В. Історія зарубіжної літератури: Середні віки та Відродження. Львів, 1993. 312 с. URL: http://lib.mdpu.org.ua/load/angliskii/Istora_zarubignoi_literaturi_Shapovalova_M_S_i_dr.pdf
2. Давиденко Г., Акуленко В. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження : навч. посібник для студ. ВНЗ. Київ. 2007. 248 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Davydenko_Halyna/Istoriia_zarubizhnoi_literatury_seredni_kh_vikiv_ta_doby_Vidrodzhennia.pdf
3. Шалагінов Б. Зарубіжна література: Від античності до початку XIX ст.: історико-естетичний нарис. К.: Видавничий дім «КМ Академія». 2004. 360 с. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/16808?show=full>
4. Козлик І. Світова література доби Середньовіччя та епохи Відродження («Картина світу». Естетика. Поетика) : навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2011. 344 с. URL: <http://surl.li/jvjr>

Основні джерела

1. Коломієць Н. Еволюція героїчного епосу Західної Європи доби пізнього Середньовіччя // Літератури світу: поетика, ментальність і духовність : Збірник наукових праць / Гол. ред. С. Ковпик. Кривий Ріг, 2015. С. 316–323. URL: https://journal.kdpu.edu.ua/world_lit/article/view/1340
2. Лащик Н. «Пісня про Роланда» в перекладі Василя Щурата. *Зарубіжна література в навчальних закладах*. 1999. № 11. С. 54–56. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/3529.pdf>

Запитання для самоконтролю

1. Чи можна вважати «Пісню про Роланда» зразком героїчного епосу?
2. Які риси «Пісні про Роланда» вказують на її фольклорне походження, а які – на літературний (авторський) характер?
3. Чому жіночі образи в поемі займають другорядне місце?
4. На основі порівняння «Пісні про Роланда» й поеми Гомера «Іліада» поміркуйте, що є спільним, а що відмінним для західноєвропейського й давньогрецького епосу.
5. Порівняйте ставлення Гомера до троянців і ставлення автора «Пісні про Роланда» до маврів. Чи можна говорити про об'єктивний характер оповіді в обох випадках?

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. До середньовічного героїчного епосу є належать

- а) «Іліада», «Одіссея», «Енеїда»;
- б) «Роман про Трістана та Ізольду», «Персеваль», «Смерть Артура»;
- в) «Пісня про Роланда», «Пісня про мого Сіда», «Пісня про Нібелунгів».

2. Позначте персонажів «Пісні про Роланда»

- а) Роланд, Олів'єр, Карл, Ганелон;
- б) Журден, Клеонт, Люсіль, Дорант;
- в) Гораціо, Марцелл, Лаерт, Клавдій.

3. Провідною темою «Пісні про Роланда» є

- а) боротьба французького війська проти іноземців-іновірців;
- б) уславлення короля Карла XII;
- в) боротьба французів за соціальну справедливість.

4. Виконавці французького середньовічного героїчного епосу

- а) хуглари;
- б) жонглери;
- в) скоморохи.

5. Розташуйте події «Пісні про Роланда» у хронологічній послідовності

- а) загибель Роланда;
- б) битва в Ронсевальській ущелині;
- в) зрада Ганелона;
- г) страта Ганелона.

6. Як називалися у Середньовічній Франції ліро-епічні поеми за історичними мотивами?

- а) жести;
- б) міміка;
- в) балади.

7. Роланд взяв лише 20 тисяч воїнів, тому що

- а) був упевнений у своїй силі;
- б) не очікував нападу сарацинів;
- в) не хотів ущемити інтереси свого короля.

8. Встановіть відповідність між письменником та його псевдонімом

а) «Пісня про Роланда»	іспанський героїчний епос
б) «Пісня про мого Сіда»	німецький героїчний епос
в) «Пісня про Нібелунгів»	французький героїчний епос.

9. Кращий друг Роланда – це

- а) Марсілій;
- б) Ганелон;

в) Олів'єр.

10. Французький король Карл Великий є героєм твору

- а) «Пісня про мого Сіда»;
- б) «Пісня про Роланда»;
- в) «Пісня про Нібелунгів».

Практичне заняття № 8

Тема: «Пісня про Нібелунгів»

Мета: *познайомити здобувачів вищої освіти з історією виникнення германського героїчного епосу «Пісня про Нібелунгів»; з'ясувати міфологічну, казкову, історичну основи твору; охарактеризувати морально-етичні проблеми поеми, мотиви; дати характеристику основним образам твору.*

План

1. Своєрідність середньовічного германського епосу. Походження «Пісні про Нібелунгів», спільне й відмінне з французьким та іспанським національним епосом. Художня своєрідність твору.
2. Міфологічна, казкова, історична основа «Пісні». Зв'язок зі «Старшою Еддою». Місце та час створення. Проблема авторства.
3. Епічний хронотоп та епічний герой «Пісні», основні засоби його створення.
4. Морально-етична проблематика поеми. Куртуазні мотиви. Поетизація рицарського побуту й кодексу поведінки. Вплив рицарського роману. Своєрідність зображення жіночих образів у «Пісні про Нібелунгів».
5. «Пісня про Нібелунгів» у мистецтві наступних епох: живопис, література, театр, кінематограф.

Терміни: *епос, Середньовіччя, міф, сага, германці, епічна дистанція, епічний хронотоп, епічний герой, композиція, куртуазність, «авентюра».*

Рекомендовані джерела Тексти

1. Фюман Ф. Пісня про Нібелунгів у прозовому переказі / Пер. з нім. М. Настека. Київ, 1989. 158 с. URL: https://www.ae-lib.org.ua/texts/das_nibelungen_lied_by_fuhmann_ua.htm

Підручники

1. Шаповалова М., Рубанова Г., Моторний В. Історія зарубіжної літератури: Середні віки та Відродження. Львів, 1993. 312 с. URL: http://lib.mdpu.org.ua/load/angliskii/Istora_zarubignoi_literaturi_Shapovalova_M_S_i_dr.pdf
2. Давиденко Г., Акуленко В. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження : навч. посібник для студ. ВНЗ. Київ. 2007. 248 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Davydenko_Halyna/Istoriia_zarubizhnoi_literatury_seredni_kh_vikiv_ta_doby_Vidrodzhennia.pdf?

3. Шалагінов Б. Зарубіжна література: Від античності до початку XIX ст.: історико-естетичний нарис. К.: Видавничий дім «КМ Академія». 2004. 360 с. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/16808?show=full>

4. Козлик І. Світова література доби Середньовіччя та епохи Відродження («Картина світу». Естетика. Поетика) : навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2011. 344 с. URL: <http://surl.li/jvjr>

Запитання для самоконтролю

1. Чи можна вважати «Пісню про Нібелунгів» зразком героїчного епосу?
2. Які риси «Пісні про Нібелунгів» вказують на її фольклорне походження, а які – на літературний (авторський) характер?
3. Порівняйте жіночі образи в «Пісні про Нібелунгів» і «Пісні про Роланда».
4. У чому полягає принципова різниця між античним і середньовічним (героїчним) епосом?
5. Як у поемі історична правда (реальність) трансформується у художню правду (вигадку)?

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Головними героями «Пісні про Нібелунгів» є

- а) Роланд, Турпен, Ганелон, Марсилій;
- б) Зігфрід, Етцель, Брюнгільда, Гюнтер;
- в) Сід, Альфонс, Химена, Ельвіра, Соль.

2. Героїнею якого твору є Брюнгільда?

- а) «Пісня про Нібелунгів»;
- б) «Пісня про мого Сіда»;
- в) «Пісня про Роланда».

3. Як називалися виконавці пісень німецького героїчного епосу:

- а) шпільмани;
- б) хуглари;
- в) скоморохи.

4. Героїчні пісні «Старшої Едди» сюжетно пов'язані

- а) з «Піснею про Роланда»;
- б) з «Піснею про Нібелунгів»;
- в) з «Піснею про мого Сіда».

5. Генріх Гейне назвав цей твір «квіткою в камені». Про який твір йде мова?

- а) «Пісня про Роланда»;
- б) «Пісня про Нібелунгів»;
- в) «Пісня про мого Сіда».

6. «Пісня про Нібелунгів» належить до

- а) лірики;
- б) епосу;
- в) драми.

7. Поборник правди і справедливості у «Пісні про Нібелунгів»:

- а) Хільдебранд;
- б) Хаген;
- в) Етцель.

8. «Пісня про Нібелунгів» складеться з

- а) 2 частин;
- б) 4 частин;
- в) 6 частин.

9. Нібелунгова строфа – це

- а) строфа з чотирьох рядків, які римуються попарно;
- б) строфа з чотирьох рядків, які римуються перехресно;
- в) строфа з трьох рядків, об'єднаних кількістю складів.

10. Головна риса Зігфріда:

- а) сміливість;
- б) шляхетність;
- в) мудрість.

Тема: Фабльо у середньовічній міській літературі.

***Мета:** ознайомити здобувачів вищої освіти із своєрідністю розвитку середньовічної міської літератури, її жанрової системою; розкрити художньо-естетичні особливості фабльо як жанру середньовічної французької літератури.*

План

1. Місто як соціокультурний феномен Середньовіччя. Своєрідність розвитку середньовічної міської літератури, її жанрова система.
2. Фабльо (фабліо) як жанр середньовічної французької літератури. Його варіації в інших національних літературах (італійська збірка «Новеліно», німецькі шванки та ін.).
3. Характер комічного у фабльо. Сюжети й герої. Значення та своєрідність моралі у фабльо.
4. Типологія фабльо (*прочитати: «Віллан-лікар», «Заповіт віслюка», «Попона, розрізана навпіл», «Про Аристотеля»*).
5. Місце фабльо в середньовічній і ренесансній літературі.

***Терміни:** міська література, фабльо, новела, шванк, мораль, дидактизм, анекдот, жанр, жанрова система, комічне, сміх.*

Рекомендовані джерела

Підручники

1. Шаповалова М., Рубанова Г., Моторний В. Історія зарубіжної літератури: Середні віки та Відродження. Львів, 1993. 312 с. URL: http://lib.mdpu.org.ua/load/angliskii/Istora_zarubignoi_literaturi_Shapovalova_M_S_i_dr.pdf
2. Давиденко Г., Акуленко В. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження : навч. посібник для студ. ВНЗ. Київ. 2007. 248 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Davydenko_Halyna/Istoriia_zarubizhnoi_literatury_seredni_kh_vikiv_ta_doby_Vidrodzhennia.pdf
3. Шалагінов Б. Зарубіжна література: Від античності до початку XIX ст.: історико-естетичний нарис. К.: Видавничий дім «КМ Академія». 2004. 360 с. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/16808?show=full>
4. Козлик І. Світова література доби Середньовіччя та епохи Відродження («Картина світу». Естетика. Поетика) : навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2011. 344 с. URL: <http://surl.li/jvjr>

Основні джерела

1. Англійські фаблію XIII століття / Пер. з сер.англ. Охріменко О. Київ, 2013. 127 с. URL: <https://books.google.com.ua/books?id=KiUBP0KBkZ4C&printsec=frontcover&hl=uk#v=onepage&q&f=false>

Запитання для самоконтролю

1. Чому саме фабльо став найпопулярнішим жанром міської літератури?
2. Як співвідносяться між собою анекдот і фабльо, фабльо і фарс?
3. Чи можна вважати, що саме в містах було створено основний корпус середньовічних літературних творів?
4. Чим фабльо відрізняється від новел, фацецій і шванків?
5. Якими були джерела фабльо?
6. Чи вплинули фабльо на подальший розвиток світової літератури?

Практичне завдання:

Охарактеризувати будь-яке фабльо, яке найбільш сподобалось за наступною схемою:

1. Тема.
2. Ідея.
3. Проблематика.
4. Характеристика основних образів з використанням цитат.
5. Сюжет фабльо.
6. Цитатний план фабльо.
7. Мораль твору?

Тема: Творчість Франсуа Війона

***Мета:** ознайомити здобувачів вищої освіти з творчістю «останнього поета-ваганта»; простежити традиції середньовічної лірики у творах Франсуа Війона, з'ясувати основні мотиви його лірики; на прикладах конкретних творів простежити розвиток жанру балади у творчості поета.*

План

1. Франсуа Війон як виразник кризи середньовічного світогляду, «останній поет-вагант».
2. Традиція середньовічної лірики і творчість Війона. «Малий заповіт», «Великий заповіт» і «Балади на злодійському жаргоні» (особливості архітекτονіки). Проблема автобіографізму та маски. Образ ліричного героя.
3. Основні мотиви лірики Війона (мотиви «колеса Фортуни», плинності життя та жіночої вроди, нещасливого кохання, смерті, які зрівнює всіх та ін.). Іронія та пародійний характер.
4. Розвиток жанру балади у творчості Війона («Суперечка між Війоном і його душею», «Суперечка серця й тіла Війона», «Балада долі», «Балада прикмет», «Балада повішених» та ін.).
5. Вплив лірики Франсуа Війона на світову літературу ХХ століття.

***Терміни:** балада, лірика, ліричний герой, маска, архітектоніка, автобіографізм, мотив, іронія, пародія, запозичення, традиція, ліричний автопортрет.*

Рекомендовані джерела

Тексти

1. Війон В. Великий Тестамент та інші поезії / Пер. з фр. Л. Первомайського. Київ, 1973. 186 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Francois_Villon/Velykyi_Testament_ta_inshi_poezii_zbirka/
2. Франсуа Війон. Поезія / Пер. з фр. С. Гординського, Г. Кочура, Л. Первомайського // Література західноєвропейського Середньовіччя. Вінниця, 2003. С. 392–396. URL: https://www.ae-lib.org.ua/texts/villon_poesie_ua.htm

Підручники

1. Шаповалова М., Рубанова Г., Моторний В. Історія зарубіжної літератури: Середні віки та Відродження. Львів, 1993. 312 с. URL:

http://lib.mdpu.org.ua/load/angliskii/Istora_zarubignoi_literaturi_Shapovalova_M_S_i_dr.pdf

2. Давиденко Г., Акуленко В. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження : навч. посібник для студ. ВНЗ. Київ. 2007. 248 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Davydenko_Halyna/Istoriia_zarubizhnoi_literatury_seredni_kh_vikiv_ta_doby_Vidrodzhennia.pdf?

3. Шалагінов Б. Зарубіжна література: Від античності до початку XIX ст.: історико-естетичний нарис. К.: Видавничий дім «КМ Академія». 2004. 360 с. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/16808?show=full>

4. Козлик І. Світова література доби Середньовіччя та епохи Відродження («Картина світу». Естетика. Поетика) : навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2011. 344 с. URL: <http://surl.li/jvjr>

Запитання для самоконтролю

1. Як співвідносять автопортрет і маска у ліриці Війона?
2. Чому саме балада стала улюбленим жанром у поетичній творчості Війона?
3. Чому Війона називали «останнім поетом-вагантом»?
4. Чому Війон, подібно до Данте чи Чосера, не став останнім середньовічним і першим ренесансним поетом?
5. У зв'язку з чим у XX столітті виникає інтерес до творчості Війона? Які поети XX століття надихалися творчістю Війона?

Практичне завдання:

Охарактеризувати будь-яку баладу Франсуа Війона за наступною схемою:

1. Тема.
2. Ідея.
3. Основні образи.
4. Художні засоби виразності (приклади).
5. Настрій твору.
6. Мотиви твору.

Практичне заняття № 11

Тема: **Поема Данте Аліґ'єрі «Божественна комедія»**

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з творчістю Данте Аліґ'єрі та значенням його поеми «Божественна комедія» в контексті руху європейської літератури від середньовіччя до Відродження; охарактеризувати жанрову, художньо-естетичну своєрідність твору, його зв'язок із середньовічною картиною світу та концепцією людини, розкрити символіко-алегоричний сенс поеми.

План

1. Поема «Божественна комедія» як підсумок розвитку середньовічної думки і формування нового мислення людини доби Відродження. Задум поеми. Художні традиції минулого й нові гуманістичні ідеали.
2. Жанрова своєрідність й архітектоніка «Божественної комедії». Ідейна насиченість і публіцистична пристрасність. Автобіографізм поеми.
3. Різні плани змісту поеми: морально-релігійний, історико-політичний, біографічний. Багатозначність символіко-алегоричної системи Данте.
4. Образи героїв «Божественної комедії». Данте. Вергілій. Беатріче.
5. Мотиви й образи «Божественної комедії» у мистецтві Нового та Новітнього часу.

Терміни: візія, комедія, трагедія, образ, автопортрет, поема, Ренесанс, гуманізм, символ, емблема, автобіографізм, архітектоніка, алегорія, терцина.

Завдання: прочитати частину першу «Пекло». Окремо звернути увагу на загальний устрій Пекла, а також на Пісні 1, 2, 3, 4 (образ Лімбу), 5 (образи Франческі і Паоло), 6 (образ Чвакала), 10 (образ Фарінати), 28 (образ Бертрана де Борна), 32, 33 (образ Уголіно), 34 (образи Люцифера; Іуди, Брута і Кассія).

Рекомендовані жерела

Тексти

1. Данте. Божественна комедія / пер. з італ. Є. Дробязка. URL: http://www.ae-lib.org.ua/texts/dante_divina_comedia_ua.htm (Покликання на аудіокнигу «Божественна комедія» Данте («Пекло», пер. Євгена Дробязка): <https://www.youtube.com/watch?v=vOveIfLZDXc>).
2. Покликання на текст передмови Олени Алексеєнко до видання «Божественної комедії» 2001 р.: http://ae-lib.org.ua/texts/alekseenko_dante_ua.htm (Покликання

на аудіокнижку «Божественна комедія» Данте (Передмова Олени Алексеєнко до видання 2001 р.): <https://www.youtube.com/watch?v=vOveIflZDXc>).

Підручники

1. Давиденко Г., Акуленко В. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження : навч. посібник для студ. ВНЗ. Київ. 2007. 248 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Davydenko_Halyna/Istoriia_zarubizhnoi_literatury_serednih_kh_vikiv_ta_doby_Vidrodzhennia.pdf?
2. Козлик І. Світова література доби Середньовіччя та епохи Відродження («Картина світу». Естетика. Поетика) : навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2011. 344 с. URL: <http://surl.li/jvjlr>
3. Шалагінов Б. Зарубіжна література: Від античності до початку XIX ст.: історико-естетичний нарис. К.: Видавничий дім «КМ Академія». 2004. 360 с. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/16808?show=full>

Основні джерела

1. Шалагінов Б. Данте Аліг'єрі та його шедевр «Божественна комедія». *Зарубіжна література в навчальних закладах*. 2006. № 10. С. 8–12. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2242/Shalaginov_Dante.pdf?sequence=5&isAllowed=y
2. Стріха М. Завершуючи подорож Данте (від перекладача). *Іноземна філологія*. 2014. № 127. Ч. 2. С. 18–25. URL: http://old.lingua.lnu.edu.ua/Foreign_Philology/Foreign_Philology/Foreign_Philology_127_2/articles/6.pdf

Запитання для самоконтролю

1. Чому Данте вважається поетом перехідної епохи від Середньовіччя до Відродження?
2. Які риси «Божественної комедії» свідчать про її середньовічний характер?
3. Що водночас вказує на новий гуманістичний пафос поеми Данте?
4. Чи можна вважати поему Данте автобіографічним твором?
5. Як «Божественна комедія» співвідноситься з «Енеїдою» Вергілія?

Практичні завдання за творчістю Данте

I. Закінчіть речення:

1. Творчість Данте припадає на добу.....
2. Найславетнішим твором Данте є.....
3. Герої «Божественної комедії» – це.....
4. «Божественна комедія» Данте за жанром є.....
5. Найтяжчим гріхом за «Божественною комедією» Данте вважав.....

II. Оберіть правильний варіант відповіді:

1. Яку мету ставив Данте, коли створював «Божественну комедію»?
 - а) примирити гвельфів і гібелінів;
 - б) наставити сучасників на шлях благочестя;
 - в) викликати бажання у сучасників утворити єдину Італію.

2. Епітет «Божественна» до назви поеми Данте додав
 - а) його син;
 - б) Петрарка;
 - в) Боккаччо.

3. Яка була реакція Данте на розповідь Франчески (5 пісня «Божественної комедії»)?
 - а) помістив її і Паоло у друге коло пекла;
 - б) втратив свідомість від співчуття;
 - в) байдуже продовжив шлях далі.

4. Із наведених сюжетних епізодів оберіть два з «Божественної комедії» Данте
 - а) вхід через браму до пекла;
 - б) розмова з Одиссеєм у вогняному стовпі;
 - в) бунт солдатів;
 - г) переміщення язичників у дев'яте коло пекла.

5. Оберіть двох представників італійської ренесансної літератури:
 - а) Франческо Петрарка;
 - б) Крістофер Марло;
 - в) Франсуа Рабле;
 - г) Джованні Боккаччо.

6. Данте, заблукавши в темному лісі, зустрів
 - а) Франческу та Паоло;
 - б) леопарда, лева і вовчицю;
 - в) графа Уголіно;
 - г) Беатріче.

III. Встановіть відповідність.

1. Між назвою твору і персонажем:

А «Пісня про Роланда»	1 Кримгільда
Б «Дон Кіхот»	2 Ганелон
В «Пісня про Нібелунгів»	3 Лицар Місяця-Білозора
Г «Божественна комедія»	4 Франческа

2. Між ім'ям персонажа та його типом (за твором Данте «Божественна комедія»):

Вергілій	міфологічний герой
Беатріче	біблійний персонаж

Іуда
Еней

античний поет
реальна людина

IV. Встановіть послідовність.

1. Встановіть послідовність зустрічей поета з іншими персонажами у «Божественній комедії» Данте:

Зустріч з Беатріче;

Зустріч з Вергілієм;

Зустріч із Паоло та Франческою;

Зустріч із хижакими.

4. Розташуйте частини «Божественної комедії» у правильній послідовності:

«Рай»;

«Пекло»;

«Вступ»;

«Чистилище».

V. Назвіть символи поеми. Що вони символізують?

VI. Дайте розгорнуту відповідь на питання (одне на вибір).

У чому трагедія графа Уголіно?

Чи справедливо покарані Франческа та Паоло?

Тема: Сонет епохи Відродження

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти зі становленням сонету; з'ясувати художні особливості особливості італійського, французького, англійського сонету на прикладах творчості Франческо Петрарки, П'єра Ронсара, Вільяма Шекспіра, їх роль у розвитку європейської поезії.

План

1. Генеза сонету у європейській літературі. Основні риси поетики жанру.
2. Своєрідність італійського сонету. Сонет у творчості Франческо Петрарки: особливості поетики, основні мотиви й теми. Роль і місце сонетів у поетичній збірці Петрарки «Канцоньєре». Сонети 61, 107, 132, 162, 267, 312.
3. Французький сонет, його відмінність від італійського. Сонет у творчості П'єра де Ронсара: особливості поетики, основні мотиви й теми. Сонети «Від неї повіва холодною зимою...», «В любовнім морі я...», «Коли у старості зимовою порою...», «Мій вірше, не ридай!», «Узброєнням бику дала природа ріг...», «Як тільки творчий дух камена запалила...».
4. Оригінальний характер англійського сонету. Сонет у творчості Вільяма Шекспіра: особливості поетики, основні мотиви й теми. Сонети 8, 12, 55, 66, 77, 123, 144.

Терміни: сонет, італійський сонет, французький сонет, англійський сонет, лірика, тверда строфічна форма, катрен, терцет, строфа, рима, схема римування, поетика, традиція, двовіри, тема, ідея, теза, антитеза.

Рекомендовані джерела

Тексти

1. Петрарка Ф. Канцоньєре / Пер. з італ. А. Перепадя. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=594> (Завантажити «Канцоньєре» у форматах djvu або pdf також можна за покликанням: http://chtyvo.org.ua/authors/Francesco_Petrarca/Kantsoniere/)
2. Ронсар П. Сонети до Гелени / пер. з фр. М. Зерова. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books-zl/printoutof.php?id=335&bookid=0>
3. Сонети П'єра де Ронсара / пер. з франц. Ф. Скліяра. URL: <http://poeziya-ukrainy.com.ua/category/pyer-de-ronsar/> (Завантажити вибрану лірику П'єра де Ронсара у форматі djvu можна за покликанням: http://chtyvo.org.ua/authors/Ronsar_Pier_de/Liryka/)

4. Світанок. Із європейської поезії Відродження. Київ. 1978. 195 с. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Ronsar_Pier_de/Svitanok_Iz_ievropeiskoi_poezii_Vidrodzhennia_zbirka/
5. Шекспір В. Сонети (вибране) / пер. з англ. Д.Павличка. URL: http://ae-lib.org.ua/texts/shakespeare_the_sonnets_by_pavlychko_ua.htm
6. Завантажити збірку сонетів Вільяма Шекспіра у різних форматах у перекладі Дмитра Паламарчука можна за покликаннями:
http://chtyvo.org.ua/authors/William_Shakespeare/Sonety_vyd_1966/
http://chtyvo.org.ua/authors/William_Shakespeare/Sonety_vyd_2009/
7. Шекспір В. Твори в шести томах / пер. з англ. Київ. 1984. Т. 6. 838 с. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/William_Shakespeare/Tvory_v_shesty_tomakh_Tom_6/

Підручники

1. Давиденко Г., Акуленко В. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження : навч. посібник для студ. ВНЗ. Київ. 2007. 248 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Davydenko_Halyna/Istoriia_zarubizhnoi_literatury_seredni_kh_vikiv_ta_doby_Vidrodzhennia.pdf?
2. Шалагінов Б. Зарубіжна література: Від античності до початку XIX ст.: історико-естетичний нарис. К.: Видавничий дім «КМ Академія». 2004. 360 с. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/16808?show=full>
3. Козлик І. Світова література доби Середньовіччя та епохи Відродження («Картина світу». Естетика. Поетика) : навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2011. 344 с. URL: <http://surl.li/jvjr>

Основні джерела

1. Братко В., Паламар С. Сонет в історії української та світової літератури: метод. посібник. Київ. 2012. 128 с. URL: http://undip.org.ua/files/docs/Bratko_2012.pdf
2. Шекспірівський дискурс: збірник наук. праць / гол. ред. Торкут Н. М. Запоріжжя. 2010. Вип. 1. 294 с. URL: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/10/SHEkspirivskij-diskurs.pdf>
3. Семен Г. Парадокс у сонетах В. Шекспіра. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2015. № 15. Т. 2 С. 132–134. URL: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v15/part_2/42.pdf

Запитання для самоконтролю

1. Чому сонет не набув поширення в Середньовіччі, а з'явився в добу Відродження?
2. Чим у плані змісту та форми італійський сонет відрізняється від французького й англійського?
3. Як розгортається думка в сонетній формі?
4. Які ще тверді строфічні форми ви можете назвати?
5. У чому полягає новаторський характер сонетів Шекспіра?

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. У перекладі з французької мови слово «Ренесанс» означає

- а) занепад;
- б) розквіт;
- в) перлина неправильної форми.

2. П'єр Ронсар очолив гурток

- а) «Плеяда»;
- б) «Сенакль»;
- в) «Парнас».

3. Англійський сонет має таку будову:

- а) 4+4+3+3;
- б) 4+4+4+2;
- в) 4+3+4+3.

4. «У центрі Всесвіту – людина, яка спілкується з Богом як повним абсолютom совісті» – це світоглядна позиція доби

- а) Античності;
- б) Середньовіччя;
- в) Відродження.

5. Сонети якого автора присвячені «смаглявій леді»?

- а) Франческо Петрарки;
- б) Вільяма Шекспіра;
- в) П'єра де Ронсара.

6. Вперше цю назву літературного напрямку вжив італійський мистецтвознавець Джорджо Вазарі

- а) Середньовіччя;
- б) Античність;
- в) Відродження.

7. Важливою подією в культурному житті Європи став винахід німця Йогана Гутенберга (середина 15 ст.)

- а) винахід годинника;
- б) винахід книгодрукування;
- в) винахід гармати.

8. Як називалась поетична збірка Ф. Петрарки?

- а) «Нове життя»;
- б) «Тестамент»;
- в) «Книга пісень».

9. Письменники та поети доби Відродження

- а) Мольєр, П.Корнель, Ж.Расін;
- б) Ф. Петрарка, В. Шекспір, М. Сервантес;
- в) Дж. Свіфт, Й. В. Гете, Вольтер.

10. З якої кількості віршованих рядів складається сонет?

- а) 14;
- б) 10;
- в) 12.

Тема: Роман Мігеля де Сервантеса «Дон Кіхот»

***Мета:** ознайомити здобувачів вищої освіти зі своєрідністю доби Відродження в Іспанії, творчістю М. де Сервантеса як яскравого представника ренесансної літератури, визначити взаємодію традиції і новаторства у його творчості; охарактеризувати поетикальні особливості роману «Дон Кіхот», жанрову природу твору, роль в розвитку світової літератури.*

План

1. Своєрідність доби Відродження в Іспанії: колоніальна експансія, феодално-католицька реакція, селянські повстання. Провідні тенденції розвитку літератури іспанського Ренесансу, основні жанри та проблематика.
2. Сервантес як романіст, новеліст і драматург. Традиції і новаторство у творчості письменника. Гуманістичні погляди Сервантеса в «Дон Кіхоті».
3. Жанрова й художня своєрідність роману Сервантеса «Дон Кіхот»: провідні мотиви, особливості композиції та сюжетної побудови. Риси лицарського роману і їх трансформація й пародіювання.
4. Образ Дон Кіхота, його амбівалентність, конфлікт високих ідеалів і реального життя. Санчо Панса як типовий народний характер.
5. Дон Кіхот як вічний образ світової літератури. Сутність поняття «донкіхотство». Основні інтерпретації образів Дон Кіхота і Санчо Панси.

***Терміни:** Ренесанс, Реконкіста, інквізиція, маври, мориски, пасторальний роман, лицарський роман, пікаресний (шахрайський) роман, пародія, вічний образ, конфлікт, інтерпретація, інтертекстуальність, металітературність, гуманізм, ренесансний реалізм.*

***Завдання:** прочитати першу книгу роману повністю, знати зміст другої.*

Рекомендовані джерела

Тексти

1. Мігель де Сервантес Сааведра. Премудрий гідальго Дон Кіхот з Ламанчі. Частина (книга) I / пер. з ісп. Миколи Лукаша (паперове видання: Сервантес Сааведра, М. де. Премудрий гідальго Дон Кіхот з Ламанчі. Київ 1995. 704 с.). Покликання на електронний примірник українського перекладу першої частини роману: http://www.ae-lib.org.ua/texts/cervantes_don_quijote_1_ua.htm

Підручники

1. Давиденко Г. Акуленко В. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження : навч. посібник для студ. ВНЗ. Київ. 2007. 248 с. URL:

https://shron1.chtyvo.org.ua/Davydenko_Halyna/Istoriia_zarubizhnoi_literatury_seredni_kh_vikiv_ta_doby_Vidrodzhennia.pdf?

2. Шалагінов Б. Зарубіжна література: Від античності до початку ХІХ ст.: історико-естетичний нарис. К.: Видавничий дім «КМ Академія». 2004. 360 с. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/16808?show=full>

3. Козлик І. Світова література доби Середньовіччя та епохи Відродження («Картина світу». Естетика. Поетика) : навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2011. 344 с. URL: <http://surl.li/jvjr>

Основні джерела

1. Карповець М. Олександр Пронкевич. «Дон Кіхот»: роман – міф – товар. *Критика*. Серпень, 2019. URL: <https://krytyka.com/ua/reviews/don-kikhot-roman-mif-tovar> (рецензія на книжку: Олександр Пронкевич. «Дон Кіхот»: роман – міф – товар. К.: НаУКМА; Аграр Медіа Груп, 2012).

2. Коловерова І. Роман «Дон Кіхот» М. Сервантеса глазами критиков ХХ века. *Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди*. Серія : Літературознавство. 2012. Вип. 3(2). С. 70–76. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzl_2012_3%282%29_12

3. Кочур Г. Сервантес і його «Дон Кіхот». URL: http://ae-lib.org.ua/texts/kochur_cervantes_ua.htm

4. Пастух Б. Дон Кіхот: божевілля vs розум Збруч. 13.10.2017. URL: <https://zbruc.eu/node/71845> (рецензія на книжку: Мігель де Унамуну «Життя Дон Кіхота і Санчо за розповіддю Мігеля де Сервантеса Сааведри, яку пояснює і коментує Мігель де Унамуну / Пер. з ісп. Віктор Шовкун. Львів: Видавництво «Астролябія», 2017).

5. Пронкевич О. Традиційні сюжети та образи в комерційній рекламі як засіб конструювання національної ідентичності // *Tertium non datur : проблема культурної ідентичності в літературно-філософському дискурсі ХІХ-ХХІ ст. : колективна монографія*. 2014. С. 420–445. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/10843/Pronkevych_Tradytsiini_siuzhety.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Запитання для самоконтролю

1. У чому полягала своєрідність гуманістичного руху та поширення ренесансних ідей в Іспанії?
2. Окрім рицарського роману, риси яких жанрів містить «Дон Кіхот»?
3. У чому виявляється гуманізм автора в романі?
4. Чому твір Сервантеса прийнято вважати першим романом Нового часу?
5. Чому Дон Кіхот і Санчо Панса набули рис вічних образів?

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Люди, яких зустрічав мандрівний лицар, вважали його:

а) героєм;

- б) божевільним;
- в) захисником знедолених.

2. За словами Флобера, «ілюзія та реальність постійно змішуються у романі». Яким може бути результат цієї взаємодії?

- а) конфлікт;
- б) взаємодоповнення;
- в) аналіз ситуації.

3. Крилатий вислів «битва з вітряками» означає

- а) крах усіх сподівань і надій людини;
- б) битва, яку людина програє, але проявляє сміливість і мужність;
- в) даремну від початку, приречену на невдачу боротьбу.

4. Головна тема твору М. Сервантеса

- а) сатира на ілюзії, спричинені лицарським романами, їх приреченість на руйнування;
- б) зображення життя ренесансної Іспанії;
- в) художній аналіз взаємодії реального життя та створюваного мистецтвом ідеалу.

5. Роман Сервантеса «Дон Кіхот» був задуманий автором як пародія на

- а) куртуазну поезію;
- б) лицарські романи;
- в) релігійну драму.

6. Визначте жанр роману М. Сервантеса «Дон Кіхот»

- а) пародія на лицарські романи, авантюрний роман, побутовий роман, роман «великої дороги», філософський роман;
- б) пародія на героїчний епос, сатиричний роман, бурлескно-травестійна поема;
- в) пародія на куртуазну лірику, суб'єктивний роман, збірка новел.

7. Про що мріяв Санчо Панса?

- а) про перемоги Дон Кіхота;
- б) стати лицарем;
- в) стати губернатором.

8. Що означає соціальний статус «гідальго»?

- а) житель міста;
- б) іспанський дворянин;
- в) землевласник.

9. У перекладі з французької мови слово «Ренесанс» означає

- а) занепад;
- б) розквіт;
- в) перлина неправильної форми.

10. Чому Дон Кіхот напав на похоронну процесію?

- а) щоб помститися за шляхетного лицаря;
- б) щоб допомогти подорожнім дістатися місця призначення;
- в) щоб помститися за прекрасну даму.

**ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ З ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
«ВСТУП ДО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА ТА ЗАРУБІЖНА
ЛІТЕРАТУРА»**

1. Феномен літературної творчості. Основні теорії походження літератури.
2. Література серед інших видів мистецтва.
3. Літературний твір як цілісна система. Тема літературного твору.
4. Літературний твір як цілісна система. Ідея літературного твору.
5. Літературний твір як цілісна система. Пафос літературного твору.
6. Літературний твір як цілісна система. Фабула та сюжет літературного твору.
7. Поняття про конфлікт літературного твору. Конфлікт і колізія.
8. Композиція художнього твору. Обумовленість композиції змістом і жанром твору. Елементи сюжету. Позасюжетні елементи композиції.
9. Поняття про літературний рід. Епос і його жанрова система.
10. Поняття про літературний рід. Лірика, її специфіка. Ліричний герой. Жанрова система лірики.
11. Поняття про літературний рід. Драма і її жанрова система.
12. Поняття про вид і жанр. Жанровий різновид і жанрова система.
13. Дифузні (суміжні) родові й жанрові утворення: ліро-епос, ліро-драма, епічна драма. Їхні особливості.
14. Поняття про художній образ. Основні категорії образів.
15. Тип творчості. Літературний напрям. Індивідуальний стиль.
16. Своєрідність літератури Стародавнього Єгипту та Месопотамії. «Епос про Гільгамеша».
17. Особливості давньоєврейської літератури. Біблія як літературна пам'ятка, її місце у світовій літературі.
18. Поняття «антична література». Основні періоди античної літератури та їхня специфіка. Своєрідність давньогрецької літератури.
19. Міфологія як основне джерело античної літератури. Основні цикли давньогрецьких міфів.
20. «Гомерівське питання». Міфологічна й історична основа поем Гомера, їхня художня своєрідність і культурне значення.
21. Особливості сюжету та композиції «Іліади» Гомера. Головні образи поеми.
22. «Одіссея» Гомера як поема відкриття світу. Основні сюжетні лінії. Образ Одіссея.
23. Давньогрецька лірика класичного періоду (VII – VI століття до н.е.).
24. Історичні передумови зародження театру та драми у Стародавній Греції. «Вік Перікла».
25. Трагедія як провідний жанр давньогрецької літератури V ст. до н.е. Есхіл – «батько трагедії» (на вибір: «Перси», «Прометей закутий»).
26. Еволюція жанру трагедії у творчості Софокла. Проблема року та свободи людини в трагедії «Едіп-цар».
27. Новаторський характер трагедій Еврипіда (на вибір: «Медея», «Іполіт»). Значення творчості Еврипіда для розвитку європейської драми і театру.

28. Особливості давньогрецької комедії V ст. до н.е. Основні теми та мотиви творчості Аристофана (на вибір: «Хмари», «Жаби»).
29. Еллінізм як культурна епоха в історії античного світу. Особливості елліністичної літератури III – I століть до н.е.
30. «Нова аттична комедія», її структура, сюжети та персонажі. Новаторський характер комедій Менандра («Відлюдник»).
31. Римська література, її періодизація та своєрідність. Джерела й особливості давньоримської міфології.
32. Література доби принципату Августа. Творчість Вергілія. «Енеїда» як римський національний епос.
33. Література доби принципату Августа. Поезія Горация й Овідія.
34. Римський роман I – III ст. і його художні особливості (на вибір: «Сатирикон» Петронія, «Метаморфози, або Золотий осел» Апулея).
35. Середньовіччя як історико-культурна епоха. Своєрідність середньовічної літератури та її періодизація.
36. Література раннього Середньовіччя. Міфологія стародавніх германців, скандинавів і кельтів. Кельтський і германський епос (на вибір: саги про Кухуліна (уладський цикл), «Поема про Беовульфа»).
37. Середньовічний французький епос XI – XIII ст. («Пісня про Роланда»).
38. Середньовічний іспанський епос XI – XIII ст. («Пісня про мого Сіда»).
39. Середньовічний німецький епос XI – XIII ст. («Пісня про Нібелунгів»).
40. Рицарська література. Лірика трубадурів і труверів. Міннезанг. На вибір: творчість Бернарта де Вентадорна, Бертрана де Борна, Вальтера фон дер Фогельвейде.
41. Рицарський роман: основні цикли, теми та мотиви. Романи про Трістана й Ізольду: джерела, зв'язок із кельтським фольклором і куртуазною культурою, основні мотиви.
42. Міська середньовічна література та її основні жанри. Фабль (фабліо) як жанр середньовічної міської літератури
43. Поезія вагантів (голіардів) і її місце в історії середньовічної літератури.
44. Середньовічна драма та її основні жанри. Літургійна драма. Світська драма. Фарс.
45. Традиція середньовічної лірики і творчість Франсуа Війона. Основні мотиви й образи.
46. Епоха Відродження в історії європейської літератури. Своєрідність ренесансного світогляду. Ренесанс і Реформація.
47. Данте Аліг'єрі – поет перехідної епохи від Середньовіччя до Відродження. Поема «Божественна комедія», її жанрова та композиційна своєрідність, середньовічні й ренесансні риси.
48. Відродження в Італії. Франческо Петрарка як «перший гуманіст». Ренесансний характер поетичної збірки «Канцоньєре». Образ Лаури. Образ ліричного героя.
49. Творчість Джованні Боккаччо. «Декамерон»: ренесансні мотиви, проблематика, жанрова своєрідність, традиція та новаторство.

50. Гуманістична література латинською мовою. Утопія як жанр ренесансної літератури. «Утопія» Томаса Мора: художня своєрідність, проблематика.
51. Література Північного Відродження. Гуманістична література латинською мовою. «Християнський гуманізм» Еразма Роттердамського. «Похвальне слово Глупоті»: поліжанрова природа твору, традиція «літератури про дурнів» і новаторство автора.
52. Відродження у Франції. Роман Франсуа Рабле «Гаргантюа та Пантагрюель»: народна сміхова традиція, ренесансні мотиви, проблематика, жанрова своєрідність.
53. Своєрідність англійської ренесансної літератури. «Шекспірівське питання». Драматургія Вільяма Шекспіра. На вибір: «Гамлет», «Макбет», «Король Лір»*.
54. Сонет у європейській літературі епохи Відродження. Своєрідність італійського сонету. Сонет у творчості Франческо Петрарки: особливості форми, основні мотиви й теми. Роль і місце сонетів у поетичній збірці Петрарки «Канцоньєре»
55. Сонет у європейській літературі епохи Відродження. Французький сонет, його відмінність від італійського. Сонет у творчості П'єра де Ронсара: особливості форми, основні мотиви й теми.
56. Сонет у європейській літературі епохи Відродження. Оригінальний характер англійського сонету. Сонет у творчості Вільяма Шекспіра: особливості форми, основні мотиви й теми.
57. Ренесансний характер творчості Мігеля де Сервантеса. Роман «Дон Кіхот»: провідні мотиви, особливості композиції та сюжетної побудови, образи героїв.
58. Ренесансний театр. Особливості драматургічного мистецтва Італії, Англії й Іспанії доби Відродження: основні тенденції, жанри, представники.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Основна література

1. Білоус П. Вступ до літературознавства : навч. посіб. Київ, 2011. 334 с.
2. Давиденко Г., Акуленко В. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження : навч. посібник для студ. ВНЗ. Київ. 2017. 248 с.
3. Козлик І. Світова література доби Середньовіччя та епохи Відродження («Картина світу». Естетика. Поетика) : навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2011. 344 с.
4. Пащенко В., Пащенко Н. Антична література : підручник для студ. вищ. навч. закладів. Київ, 2008. 718 с.
5. Шалагінов Б. Зарубіжна література від античності до початку ХІХ сторіччя : історико-естетичний нарис : навч. посібник для студентів ВНЗ. Київ. 2013. 366 с.
6. Шаповалова М., Рубанова Г., Моторний В. Історія зарубіжної літератури. Середні віки та Відродження : навчальний посібник. Київ. 2011. 476 с.

Додаткова література

1. Антична література. Греція. Рим. Хрестоматія / упоряд.: Михед Т., Якубіна Ю. Київ, 2006. 952 с.
2. Білоус П. Теорія літератури : навч. посіб. для самост. роб. студ. Київ, 2012. 362 с.
3. Білоус П., Левченко Г. Вступ до літературознавства : навч. посіб. Київ, 2011. 334 с.
4. Блум Г. Західний канон : книги на тлі епох / пер. з англ. під заг. ред. Р. Семківа. Київ, 2007. 720 с.
5. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури : підруч. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл. Київ, 2008. 486 с.
6. Галич О. Історія літературознавства : навч. посіб. Луганськ, 2009. 266 с.
7. Європейське Середньовіччя : літературний флорилегіум / упоряд. Б. Щавурський. Тернопіль, 2020. 944 с.
8. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. Т. 1 : А – Л / Авт.-уклад. Ю. Ковалів. Київ, 2007. 608 с.
9. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. Т. 2 : М – Я / Авт.-уклад. Ю. Ковалів. Київ, 2007. 624 с.
10. Літературознавчий словник-довідник / Під ред. Гром'яка Р., Ковалів Ю, Теремко В. : 2-ге вид., випр., допов. Київ, 2007. 751 с.
11. ;Фрай Н. Великий код: Біблія і література / Пер. з англ. І. Старовойт. – Львів, 2010. 347 с.
12. A Dictionary of Literary Terms and Literary Theory / Edited by J. A. Cuddon ; revised by C. E. Preston : fourth edition. Oxford, 1998. 1024 p.
13. Beaty J., Booth A., Hunter J. P., Mays K. J. The Norton Introduction to Literature : 8th ed. New York, 2002. 2218 p.

Інтернет ресурси:

1. Сайт ЖДУ імені Івана Франка. URL: <http://www.zu.edu.ua/>

2. Електронна бібліотека ЖДУ імені Івана Франка. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/>
3. Бібліотека світової літератури. URL: <https://openlibrary.org/>
4. Бібліотека світової літератури. Оригінали й переклади. URL: www.ae-lib.org.ua
5. Бібліотека української і світової літератури. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/>
6. Вільна онлайн-бібліотека україномовної літератури. URL: <https://chtyvo.org.ua/>
7. Project Gutenberg: Free eBooks. URL: <https://www.gutenberg.org/>